

Positivt om negativt för alternativmedicin i Norge

Professor **Dan Larhammar** berättar att en undersökning utförd av Ipsos Norsk Monitor visar en stadigt minskande tilltro till naturmedicin.

VARANNAT ÅR SEDAN 1985 genomför marknadsundersökningsföretaget Ipsos en sociokulturell undersökning av norrmännens värderingar, attityder och beteenden. Cirka 3 800 personer över 15 års ålder besvarar 3 000 frågor och resultaten är tillgängliga för dem som abonnerar på databasen. Undersökningen som genomfördes 2021 blev tillgänglig i april 2022. NRK (Norsk rikskringkasting) har rapporterat i en webbartikel att trenden fortsätter med allt färre som har tillit till naturmedicin.

Den fråga som ställts i alla år är: "Naturläkare och naturmedicin kan ofta ge hjälp där vanliga läkare och medi-

cin kommer till korta?” Egentligen är det alltså ett påstående som ska besvaras med något av följande alternativ: helt oenig, delvis oenig, delvis enig samt helt enig. Det går också att avböja att svara. Den andelen har alltid legat under 10 %.

Med naturmedicin avses naturläkemedel (godkända eller registrerade av Läkemedelsverket) och naturmedel (klassificerade som kosttillskott). Därtill brukar homeopatiska produkter inkluderas, då dessa rent juridiskt kallas för läkemedel och registreras av Läkemedelsverket. Således faller akupunktur och många manuella alternativmedicinska behandlingar såsom olika typer av massage utanför definitionen.

Efter en storhetstid för naturmedicinen på 80- och 90-talen har tilliten gradvis sjunkit. 2013 var första gången som

färre än hälften var helt eller delvis eniga med påståendet. Trenden har fortsatt sedan dess och i fjolårets undersökning var blott 7 % helt eniga med påståendet (jämfört med 38 % 2001) och 23 % var delvis eniga (41 % 2001). Sammantaget var därmed 30% helt eller delvis eniga jämfört med 79 % för 20 år sedan. Förändringen är således dramatisk och har pågått kontinuerligt.

Första gången som fler än hälften var helt eller delvis oeniga med påstående om naturmedicin var 2015. Då var det 23 % + 28 % = 51 %. För 2021 valdes dessa båda svar av 33 % + 28 % = 61 %.

Artikeln i NRK nämner att bidragande orsaker till den minskade tilliten till naturmedicin kan vara svininfluensa-epidemin och covid-19-pandemin, dramatiska händelser som krävt vetenskapsbaserade insatser.

Till detta kan läggas statistik över andelen personer som besökt en alternativterapeut. Detta har undersökts av Nafkam, Nasjonalt forskningssenter for alternativ medisin i Tromsø. Enligt dem hade 2012 så många som 40 % besökt en alternativterapeut (förmodligen under det senaste året), men i december 2020 var andelen så låg som 22 %.

På den blogg som drivs av Edzard Ernst, professor emeritus i komplementärmedicin (kritisk sådan) och tidigare verksam vid universitetet i Exeter i England, kommenterar läkaren Björn Geir Leifsson som varit verksam i Norge att även användningen av akupunktur minskar.

Som jämförelse fann VoF-undersökningen i Sverige under september 2021 att 31 % av 2 500 som besvarade enkäten instämde i högre eller lägre grad i påståendet att "alternativmedicin är ett värdefullt komplement till etablerad sjukvård". Den frågan fanns inte med i VoF-un-

dersökningen 2015. För akupunktur var tilliten 48 % 2021 gentemot 64 % 2015. Tilltron till homeopati var 9 % 2021, en minskning från 14 % 2015. Således minskar förtroendet för åtminstone dessa båda alternativmedicinska metoder även i Sverige. ✍

Källor

Lilleeng, Sverre, "Nordmen er blitt mye mer skeptiske til naturmedisin", hemsidan NRK (publicerad 30 juni 2022).

Ernsts, Edzard, "Steep decline in public confidence for alternative medicine in Norway, bloggen Edzard Ernsts (publicerad 2 juli 2022 med replikväxling fram till 4 juli 2022).

VoF-undersökningen 2015, <https://www.vof.se/wp-content/uploads/2015/10/VoF-Undersokningen-2015.pdf>

VoF-undersökningen 2021, <https://www.vof.se/wp-content/uploads/Vof-undersokningen/2021/VoF-undersokningen-2021.pdf>